

82. møde

Mandag den 2. maj 1994 kl. 13.00

Dagsorden:

1) *Forhandling om redegørelse nr. R 15:*

Undervisningsministerens redegørelse af 13. april 1994 om styrelsen af kommunernes skolevæsen.

2) *Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:*

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en arbejdsgruppe vedrørende skolebestyrelser.

Af Anders Mølgaard (V) og Pia Christmas-Møller (KF) m.fl.

3) *Første behandling af lovforslag nr. L 252:*

Forslag til lov om ændring af lov om grundlæggende social- og sundhedsuddannelser inden for bistands-, pleje- og omsorgsområdet m.v. (Hjemmel til statslig dimensionering efter behov).

Af undervisningsministeren (Ole Vig Jensen).

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Forhandling om redegørelse nr. R 15:*

Undervisningsministerens redegørelse af 13. april 1994 om styrelsen af kommunernes skolevæsen.

(Redegørelsen anmeldt 13/4 94. Redegørelsen givet 13/4 94. Meddelelse om forhandling 13/4 94).

Forhandling

Else Marie Mortensen (S):

Jeg vil indledningsvis sige tak til undervis-

ningsministeren for redegørelsen til Folketinget om styrelsen af kommunernes skolevæsen. Hvis jeg har ret i den påstand, at en levende og engageret organisation, der tilstræber demokrati, altid vil være præget af forandring, omstilling, samtale og dialog, må man erkende, at folkeskolen mildt sagt har været sprællevende i de sidste år.

Den 1. januar 1990 trådte styrelsesreformen på folkeskoleområdet i kraft. Det er styrelsesreformens overgangsbestemmelser og revisionsbemærkningerne, der har foranlediget den debat, vi har i dag.

Efterfølgende – i perioden op til partiernes forhandlinger om folkeskolens indholdsreform – var hele skolens verden engageret i og optaget af at arbejde med forsøgs- og udviklingsarbejderne.

Den 1. august i år træder så indholdsreformen eller, som den i dagligdagen bliver kaldt, folkeskolereformen i kraft. Samtidig har arbejdsmarkedets parter, i dette tilfælde Kommunernes Landsforening og Danmarks Lærerforening, vedtaget en meget væsentlig tjenestetidsreform. Det er en ændring af lærernes arbejdsvilkår, som det helt naturligt vil tage tid at få indarbejdet og tilpasset i skolernes liv.

På baggrund af alle de ændringer og forandringer finder Socialdemokratiet, at den relativt reformistiske linje, undervisningsministeren har lagt i redegørelsen til Folketinget, er på sin plads, og netop derfor er det efter vores opfattelse vigtigt, at man ikke på nuværende tidspunkt lægger hindringer og begrænsninger fast for skolernes liv. Nu må vi give lov til, at tingene tager tid.

På trods af den principielle tilslutning vil jeg dog alligevel godt lige kommentere udviklingen og gøre nogle bemærkninger til enkelte af redegørelsens punkter, bemærkninger, som vi vil anmode ministeren om at tage positivt op til overvejelse i det kommende arbejde, der skal pågå.

Forskningsinstituttet for Pædagogik og Uddannelse påpeger i den undersøgelse, der er foretaget, af de første års erfaringer med folkeskolens nye styrelsesbestemmelser, at mere end halvdelen af de opgaver, der tidligere lå i skolekommissionen, nu løses administrativt.

Vi mener, det er væsentligt, at kommunalbestyrelsesmedlemmerne bevarer og i den sammenhæng også udbygger kontakten til og fø-

[Elsa Marie Mortensen]

lingen med folkets skole. Vi forestiller os ikke kommunalbestyrelsesmedlemmernes obligatoriske deltagelse i skolebestyrelsernes arbejde. Man kunne måske forestille sig en kontaktskemaordning eller en anden form for ordning, en udbygning af kontakten til de enkelte kommunalbestyrelser.

Det er også nævnt, at samarbejdet imellem skolebestyrelserne i de enkelte kommuner indeholder mange spændende muligheder for tænkning på tværs, erfaringsudvikling og samarbejde. Man kunne måske forestille sig som en tanke, at der blev oprettet samarbejdsorganer mellem skolerne, hvis f.eks. et flertal af skolerne i en kommune udtrykker ønsket om det.

Vi vil godt i stedet for at lægge noget helt fast give lov til en eller anden form for demokratisk vedtagelse af et sådant samarbejdsorgan.

Undervisningsministeren har i redegørelsen udtrykt tillid til, at forældreinteressen for skolebestyrelsernes arbejde vil øges i den indeværende periode. Det er vi enige med undervisningsministeren i. Hvis det kommende arbejde viser, at det er den tunge valgprocedure, eller hvis det er længden af valgperioden, der afholder forældrene fra at engagere sig i skolebestyrelsernes arbejde, vil der set med vores øjne ikke være noget til hinder for nogle grundige overvejelser om valglængder og den tunge valgprocedure, der er for skolebestyrelserne.

Man kunne måske forestille sig skolebestyrelsesvalg foregå bare på en generalforsamling, noget, der er knap så højtideligt, og for vores skyld kunne vi også godt forestille os, at valgperioderne blev afkortet fra de nuværende fire til f.eks. to år. Vi lægger os ikke fast, men går meget gerne ind i positive overvejelser om ændringer. Arbejdet skal bare ikke foregå med et fast mandat. Det skal være åbent for mange muligheder.

Noget af det, der har været vigtigt for os at hæfte os ved, er elevernes engagement som medlemmer af skolebestyrelserne. Det er for os ganske betegnende, at undersøgelsen rent faktisk viser, at eleverne selv oplever en højere grad af indflydelse end de voksne, der deltager i bestyrelsesarbejdet.

I Socialdemokratiet er vi meget opmærksom på den situation, og vi har gjort os nogle overvejelser om, hvorvidt man kan forbedre elever-

nes forberedelse til de enkelte møder. Polemisk kan man måske sige, at de oplevelser, eleverne har, sammenholdt med de oplevelser, som de voksne har, siger mere om de voksnes syn på demokratiet end om elevernes syn på demokratiet.

Tilbage står der for os at se en udfordring til såvel politikere som til skolens ledere. Forældrene skal engageres i skolebestyrelsernes arbejde, og en forudsætning for forældrenes engagement er, at de får reel indflydelse. Det vil vi gerne være med til at overveje i de kommende 3-4 år, og på den baggrund tiltræder vi ministerens redegørelse og støtter overvejelserne om at igangsætte et arbejde.

Eva Møller (KF):

Også jeg vil gerne indlede med at takke undervisningsministeren for redegørelsen – en sober og en nøgtern redegørelse. Man kunne måske sige en redegørelse uden de store vingeslag og vingesus, men dem har vi vel så på den anden side også så rigeligt haft i andre debatter, hvor bølgerne gik lidt højere på området.

Her er der vel langt bredere politisk enighed mellem alle Folketingets partier, og derfor synes jeg også, at jeg vil takke for redegørelsen og sige, at jeg trods alt synes, at det er godt, vi med denne redegørelse kan få lagt op til en debat om noget af det, som utrolig mange forældre i Danmark betragter som et af de vigtigste områder i verden, nemlig deres børns skolegang og dermed den danske folkeskole.

Det er helt rimeligt og rigtigt, at alle forældre har den holdning, at folkeskolen, deres barns skole, er utrolig vigtig, at de interesserer sig for deres børn, interesserer sig for skolen og mener, at barnet i skolen skal lære noget, og at skolen skal ruste barnet til det videre liv og arbejde.

Der stilles store krav til skolen. Nogle forældre stiller såmænd endnu større krav, nemlig at skolen også skal klare en del af opdragerrollen, og vi ved, at det tillige er således, at forældrene forventer, at alle deres krav, alle deres ønsker til folkeskolen skal kunne indfries. De kræver, der er kvalitet i skolen, og at der ligger en uddannelse til deres børn, fordi de ved – som vi senest har fået det bekræftet af et par undersøgelser citeret i Radioavisen i morges – at job i fremtiden kræver en uddannelse med kvalitet i.

[Eva Møller]

Nu er kvalitet jo imidlertid noget, der kan diskuteres. Alle er næppe helt enige om, hvad der ligger i ordet kvalitet. Vi forstår ikke helt det samme ved det. Det gik jo i hvert fald bl.a. igennem i diskussionen om den seneste folkeskolelov, og det er jo ikke nogen hemmelighed for nogen her i Tinget, at Det Konservative Folkeparti mener, at man sænkede kvaliteten i vores folkeskole, da man endeligt og fuldstændigt indførte enhedsskolen.

Men det er ikke den form for kvalitet, der skal diskuteres i dag. Der er skolebestyrelsernes arbejde, deres muligheder, deres vurderinger og deres ønsker sammenholdt med det, vi kan finde ud af ved undersøgelser. Jeg vil sige, at ministerens redegørelse måske lidt for meget fokuserer på, hvorvidt politikernes intentioner er blevet opfyldt. Naturligvis er det væsentligt for os som for alle andre at se, om det nu er således, at de ting, vi ønskede, og det, vi håbede på ved lovgivningen, også er sket.

Men det er jo også for mig i hvert fald væsentligt at se, om brugerne er tilfredse med det. Dér synes jeg måske nok der mangler en smule, men jeg har da heldigvis bemærket, at den socialdemokratiske ordfører var inde på nogle af disse ting i sin ordførertale, og jeg vil også tage nogle af dem op i min.

Det var et ønske fra politisk hold med de nye skolestyrelsesregler, at vi ville styrke skolelederen. Vi mente, det kunne give større konsekvens, nogle længere linjer i beslutningerne og en mere entydig ledelsesstruktur, og det mener jeg helt klart er opfyldt. Det fremgår af alle undersøgelser og alt, hvad vi hører rundt omkring, og det ser sågar også ud til, at alle er tilfredse med den måde, det nu er kommet til at fungere på. Så der havde vi altså i fællesskab en heldig hånd, når det drejede sig om at styrke skolelederen.

Vi ønskede nogle enklere administrationsgange. Vi ønskede rationalisering. Vi ønskede færre klagemuligheder. Vi ønskede et mere ensartet system på det administrative område ud over hele landet. Også det har vi fået, og det fungerer også tilfredsstillende; det fremgår af ministerens undersøgelse, og det fremgår også af alt, hvad jeg har hørt, og vist også af, hvad andre har hørt.

Vi havde store diskussioner og overvejelser om, hvad vi skulle gøre med hensyn til stemmeretten i skolebestyrelserne, og landede på

noget, man vil kunne kalde et kompromis, men også her ser det jo altså ud til, at den løsningsmodel, vi fandt, har givet tilfredshed, og at man finder, at den måde, det gøres på, nemlig at man ude omkring lokalt beslutter sig til, hvordan det skal ske, har været en god model.

Det er vel i det hele taget en af de karakteristiske ting ved skolebestyrelsesloven, at vi har lagt så utrolig mange ting ud til lokal afgørelse, derude, hvor man ved, hvordan skolen fungerer. Der er jo altså helt klart forskel på en skole i en stor by som Københavns Kommune og en skole i et meget mindre samfund ude på landet.

Vi havde også et ønske om decentralisering, og spørgsmålet er jo så, hvad der lægges i decentralisering. Vi er nok alle sammen i første omgang enige om, at det betyder, at flere beslutninger skal træffes lokalt, men vil det sige lokalt på den enkelte skole eller lokalt i den enkelte kommune? Dér kan man jo i hvert fald konstatere, at sådan som loven er formuleret, er det op til kommunerne at beslutte sig for, hvor meget der skal lægges ud til den enkelte skole, og hvor meget man overordnet vil beslutte sig for i kommunalbestyrelsen. Vi kan også se af undersøgelsen, at hvis vi ser bort fra økonomien, er de fleste af disse beslutningsprocesser lagt ud til kommunalbestyrelsen. Det har været det, man har ønsket, og jeg mener, at sådan skal vi lade det være – ikke at det nødvendigvis skal være sådan, at beslutningerne ikke kan flyttes, men at det er de lokale kommuner, som selv bestemmer, hvor meget der skal delegeres ud til de enkelte skoler, og hvor meget man vil træffe beslutning om på lokalt plan. Jeg synes, det er interessant og væsentligt at se, at der ligger utrolig mange muligheder i loven, muligheder, som ikke til fulde udnyttes. Lad mig pege på en af de ting, der har været nævnt og ønsket en række steder, at man gerne vil have muligheden for at have rådgivende organer for hele skolevæsenet på tværs af alle skolebestyrelserne, altså noget, der kunne minde om de gamle skolekommissioner. Jamen den mulighed foreligger; det er op til kommunerne at finde ud af, om man vil udnytte dem eller ej, og jeg tror, det er rigtigst, at vi lader dem blive på den måde, altså at vi lader kommunerne få lov at træffe beslutningerne om, hvorvidt de vil flytte flere eller færre beføjelser ud på de enkelte skoler.

[Eva Møller]

Med hensyn til spørgsmålet om elevindflydelsen vil jeg gerne sige, at jeg er meget tilfreds med den seneste ændring, der er sket af folkeskoleloven, hvor det ikke kræves, at skoler, der udelukkende omfatter de yngste klassetrin, skal have elever med i skolebestyrelserne. Jeg tror, det er vigtigt for elevernes demokratiopfattelse og medbestemmelsesret, at de kun kommer til at få medindflydelse på de områder, hvor de føler, det er rigtigt og rimeligt. Jeg har da også med tilfredshed og glæde noteret mig, at eleverne rent faktisk føler, at de gennem skolebestyrelserne har fået indflydelse, at de er tilfredse med den indflydelse, de har. Jeg tror, det er godt. Det bør vel give glade, tilfredse og motiverede elever og dermed større kvalitet i undervisningen.

Det er fastlagt, at skolebestyrelserne skal træffe beslutning om rammer og retningslinjer; det er der bestemmelser om i loven, og det er da også det, man først og fremmest har udnyttet med hensyn til evaluering af skole og hjemssamarbejdet. Det er vel dér, forældrene har følt, det er mest nærliggende at gå ind, men der er faktisk mange andre områder, der kan inddrages: lejrskoler, udflugter, ordensregler, og det er vel værd at sige til de skolebestyrelser, der føler, at de har for lidt at sige, at disse områder kan man altså også inddrages i.

Jeg har også registreret, at der er skolebestyrelser, som ønsker at have indflydelse på kvaliteten i undervisningen. Det ligger uden for de nuværende muligheder, og det kan vi da selvfølgelig se på og overveje i det udvalg, som ministeren vil nedsætte, fordi det vel er et naturligt forældreønske, at man vil have indflydelse på kvaliteten, selv om det måske ikke umiddelbart er så nemt at finde ud af, hvordan det skal ske.

Der har været megen diskussion om ansættelse af lærere og ledere. Det lå helt klart i intentionerne bag skolestyrelsesloven, at arbejdsgiveransvaret skulle ligge i kommunalbestyrelsen, og sådan mener jeg og Det Konservative Folkeparti fortsat det skal være. Arbejdsgiveransvaret skal ligge i kommunalbestyrelsen. Men derfor kunne det jo godt være, vi kunne finde en ordning, således at man ikke fremover oplever de frustrationer, som nogle skolebestyrelser har følt, når kommunalbestyrelsen har ansat en anden end den, man ønskede. Men som sagt: For os er det vigtigt, at ar-

bejdsgiveransvaret bliver i kommunalbestyrelsen.

Der er faktisk mulighed for at uddelegere flere beføjelser end i dag, og det synes jeg er en af de ting, man kunne se på, altså spørge, om vi kunne vejlede bedre på den ene eller den anden måde, om vi på trods af alt, hvad der er givet af kurser og vejledninger, alligevel kunne prøve på at fortælle, hvordan det er, og om man i kommunerne kunne udarbejde nogle retningslinjer, som præciserede kompetencer, arbejds gange, administrative regler klarere, således at vi undgik nogle af de frustrationer, der ligger.

For mig er det vigtigt, at der er en god kontakt mellem skolebestyrelserne og de øvrige forældre. Det er nok et område, der fortjener en yderligere uddybning i en tid, hvor vi taler om åbenhed i beslutningsprocesserne, demokratisk underskud m.v. Hvis vi kunne finde ud af det, kunne vi måske samtidig løse problemet med at få et bredere rekrutteringsgrundlag til skolebestyrelserne og få flere forældre til at genopstille.

Vi er tilfredse med, at ministeren vil se på problemerne. Det bad vi selv om allerede i midten af marts. Vi bad også om, at det kunne ske, inden den tredje periode kom, og det forstår jeg ministeren vil imødekomme.

Johnny Killerup (V):

Indledningsvis vil jeg også gerne takke ministeren for redegørelsen. Ministerens redegørelse om de første års erfaringer med folkeskolens nye styrelsesbestemmelser viser, at ændringerne i folkeskolens styrelsesregler var et stort og et rigtigt skridt i retning mod en levende og dynamisk folkeskole præget af brugerstyring, fleksibilitet og lokal beslutningskompetence. Det er rart at se, at redegørelsen dokumenterer, at der er opnået betydelige fremskridt og positive resultater. Styringen af skolerne er gået fra detaljstyring til en udpræget grad af rammestyring. Skolerne har fået en højere grad af selvforvaltning, forældrene har via skolebestyrelserne fået betydelig mere indflydelse, ledelses- og beslutningsstrukturen er blevet afbureaukratiseret og forenklet, og skolelederens rolle og funktion er blevet forstærket.

De fastsatte mål og succeskriterier, som blev fastsat i forbindelse med vedtagelsen i styrelsesbestemmelserne, er altså formelt i stor ud-

[Johnny Killerup]

strækning blevet opfyldt. Men som andre også var inde på, er der ingen grund til at skjule, at der er en række problemer, og Venstre føler måske ikke, at ministeren i sin konklusion på redegørelsen har kigget helt nok på bagsiden af medaljen, for der er jo problemer. Bare den tilsyneladende katastrofalt lave deltagelse i og interesse for de netop afholdte skolebestyrelsesvalg er vel et særdeles alvorligt tegn på, at enten har forældrene ikke fået øjnene op for de spændende opgaver i skolebestyrelserne, eller også er den succes, som styrelsesbestemmelserne ifølge redegørelsen har haft, mere formel end reel.

Med de problemer og mangler, som redegørelsen også selv påpeger, er Venstre af den overbevisning, at vel er der behov for en bedre markedsføring af skolebestyrelsernes spændende opgaver og muligheder via information, vejledning og uddannelse. Men grundlæggende er der altså en række problemer, som man hurtigst muligt bør få analyseret og få ændret, så man undgår, at problemer, mangler og eventuelle uklarheder blot videreføres i denne valgperiode for skolebestyrelserne og dermed skaber grundlaget for en ny fiasko om fire år. For der bliver jo i redegørelsen peget på nogle problemer.

Der er primært decentraliseret opgaver til skolerne på det økonomiske område og ikke i så væsentlig grad på det, som for forældrene og skolerne er det interessante område, det pædagogiske og indholdsmæssige. De tidligere skolekommissioners opgaver er ikke decentraliseret til skolerne, men snarere i stor udstrækning centraliseret til det kommunale niveau, og der er konstateret betydelige dialog- og kommunikationsproblemer mellem skolebestyrelserne og det kommunale niveau.

Så er der endvidere store afgrænsningsproblemer med hensyn til beslutningskompetencen. Mange opgaver ligger i det, som redegørelsen kalder den grå zone, hvor det ikke er helt klart, hvem der kan og skal træffe de konkrete beslutninger. Endelig er der også en vis utilfredshed og skuffelse at spore hos mange forældre og elever over arbejdet i skolebestyrelserne. Over halvdelen har jo ikke ønsket at genopstille.

Med så klare advarselssignaler, med en så klar sammenhæng mellem disse problemer, føler Venstre ikke, at man blot kan bruge de næ-

ste fire år på at se på, om problemerne nu forsvinder af sig selv. For de problemer, som redegørelsen nævner, hænger jo sammen. Får skolerne ikke et klart ansvar på de for skolen og forældrene afgørende områder, bliver der ikke fastlagt en klar beslutningskompetencefordeling, og bliver der ikke opbygget bedre dialog- og kommunikationsveje mellem skolerne og de kommunale organer, vil der fortsat være misforståelser og uklarheder med hensyn til arbejds- og rollefordelingen; der vil fortsat være manglende kommunikation, utilfredsstillende arbejdsbetingelser for forældrene og dermed skuffede forældre i skolebestyrelserne.

Det bør man ikke blot passivt konstatere i fire år mere. Der er behov for en række præciseringer, justeringer og/eller ændringer af de nuværende vilkår for skolerne og i særdeleshed for skolebestyrelserne. Meget kan muligvis klares uden ændringer i selve styrelsesbestemmelserne, for som det også fremgår af redegørelsen, udnytter kommunerne på nuværende tidspunkt ikke fuldt ud lovens rammer for at decentralisere kompetence til skolerne og skolebestyrelserne. Skolebestyrelserne er i nogle tilfælde måske heller ikke selv i tilstrækkelig grad opmærksom på de frihedsgrader, de faktisk har.

Vejledning, information og uddannelse og en større erfaring med de faktiske forhold omkring styrelsesbestemmelser og den nye folkeskolelov vil formentlig kunne afhjælpe meget af denne problemstilling. Men sikringen af bedre vilkår for skolebestyrelsernes arbejde og beslutningskompetence også med hensyn til de pædagogiske og indholdsmæssige forhold på skolerne kræver altså en nærmere analyse.

For Venstre er det nemlig af afgørende betydning, at skolerne får en endnu højere grad af reel selvforvaltning både på de praktiske, økonomiske og pædagogiske områder, og at skolebestyrelserne bliver skolernes naturlige samlingspunkt for debatter og beslutninger. Skolebestyrelserne skal være bestyrelser, ikke blot nævn som de gamle skolenævne. Det medfører også, at beslutningskompetencen i større grad end i dag bør decentraliseres til skolerne og ikke beholdes hos forvaltningschefen eller i kommunernes skoleudvalg. Meningen med styrelsesbestemmelserne var jo at skabe selvstyre for skolerne, at få skabt brugerstyre, ikke politikerstyre eller forvaltningsstyre. Det med-

[Johnny Killerup]

fører også, at forskelligheder skoler imellem skal accepteres, og at skolernes indstillinger og beslutninger skal respekteres.

De meget kedelige eksempler på, hvordan skolebestyrelses indstilling af skoleledere er blevet tilsidesat af kommunalbestyrelserne, er meget uheldige for skolebestyrelsernes virke og anseelse blandt forældre. Ansættelse og afskedigelse af skolelederen, som jo er blevet en meget central person på skolerne, er et naturligt anliggende for skolebestyrelserne. Skolelederen er jo den person, som får det daglige ansvar for at udmønte skolebestyrelsernes overordnede rammer for de økonomiske og pædagogiske forhold på skolerne. Forældreorganisationen Skole og Samfund giver da også udtryk for, at skolebestyrelserne er parat til at påtage sig denne opgave. Ved vedtagelsen af styrelsesbestemmelserne i 1989 var man desværre ikke parat til denne store og afgørende opgave; det er man nu, og chancen bør gribes.

Ud over ansættelse og afskedigelse af lederen bør skolebestyrelsernes mulighed for at diskutere og præcisere mål for pædagogik, kvalitet og indhold i undervisningen også undersøges nærmere på samme måde, som det bør analyseres, om bestyrelsernes mulighed for at få indblik i og bedre mulighed for at kontrollere skolens daglige økonomiske drift og regnskabsaflæggelse kan forbedres. Endelig vil det være naturligt, om man fik analyseret bestyrelsernes generelle arbejdsbetingelser, herunder om valgperioden er passende.

Foruden behovet for bedre arbejdsbetingelser føler Venstre heller ikke, man kan vente fire år med at få klare retningslinjer for samspillet mellem de forskellige aktører på skoleområdet. Der bør være en klarere fordeling af beslutningskompetencen, der skal ske en formindskelse af den grå zone og af de opgaver, hvor ingen præcis ved, hvem der har kompetencen til at træffe beslutninger. For ideen om overordnet mål- og rammestyrelse og om fastsættelse af principper for skolevirksomhed er god og rigtig. Men målene må ikke være så generelle, at de blot sætter rammer, men ikke skaber indhold, men tværtimod uklarer og forvirrer.

Tilsvarende bør principper ikke kunne bortfortolkes eller bortforklares således, at kommuner, skoleledere eller lærere har deres egen fortolkning af, hvad man kan og skal, og hvad man ikke kan og skal ud fra principperne.

Der er altså behov for klare retningslinjer for skolebestyrelsernes arbejde og beslutningskompetence.

Endelig kræver en forbedring af dialog- og kommunikationsforholdene mellem skolerne og det kommunale niveau også en nærmere analyse og præcisering og eventuelle ændringer.

Derfor: Behovene er for store til at lade stå til. Det er nødvendigt at stille krav til f.eks. samarbejdsorganer, virksomhedsplaner, kontaktmøder mellem kommunalbestyrelse, forældre og ansatte m.m. Det er for vigtige områder til, at dialogen og kommunikationsforholdene bare får lov til at afvente udviklingen.

Venstre ser derfor ikke redegørelsen som en sovepude, men snarere som et positivt og aktivt instrument til at skabe endnu bedre vilkår og betingelser for skolernes drift og virke.

Redegørelsen viser nemlig, at styrelsesbestemmelserne trækker i den rigtige retning, og den viser samtidig, hvor der er behov for nærmere analyse og justeringer. Der er problemer, men de kan og skal løses, og Venstre håber derfor, at regeringen snarest muligt tager initiativ til at få taget fat i de i redegørelsen nævnte problemer og dermed sikre skolebestyrelserne og skolerne endnu bedre arbejdsbetingelser.

Birgitte Husmark (SF):

Da SF's tre skolepolitiske undervisnings- og uddannelsespolitiske ordførere endnu ikke er kommet tilbage fra Sydafrika, skal jeg nøjes med at komme med nogle kortere bemærkninger.

Jeg vil godt starte med at takke undervisningsministeren for redegørelsen. Det er jo klart, at man er inde i en proces med hensyn til at få skolebestyrelserne til at fungere så optimalt, som de skulle.

Fra SF's side vil vi stadig væk påpege, at vi føler, at der er behov for en form for et samlenende organ, som kan koordinere interesserne fra både medarbejdere og politikere og også forældrene og de større elever, ikke som en skolekommission, der jo kunne blive et bremsende led under den tidligere skolelov, men et samlenende organ, der kan sikre samarbejdet i større udstrækning i øjeblikket.

Et af problemerne er jo, at en del af opgaverne, som nu har skullet sættes på plads, er havnet hos embedsmænd og derfor er umiddelbart

[Birgitte Husmark]

uden for både politikernes og forældrenes indflydelse.

Et andet problem, som nok i endnu højere grad er ved at blive sat på plads, er, hvordan skolelederne har skullet lære at gerere sig med deres nye stærkere rolle. Det har også for dem været en proces at skulle lære at samarbejde under denne ny funktion.

Så må jeg nok sige, at jeg er uenig med fru Else Marie Mortensen i spørgsmålet om elevdeltagelsen. Jeg synes nok, at specielt Forskningsinstituttets rapport peger på, at der faktisk er ret store problemer. De kommer ikke så tydeligt frem i redegørelsen, det må jeg indrømme. Men jeg synes nok, at de er værd at lægge mærke til, og jeg vil faktisk godt tillade mig at citere fra rapporten, hvor der på side 12 står, at elevernes indflydelse i skolebestyrelsen er beskeden. Det illustreres f.eks. af, at 20 pct. af medarbejderne mener, at eleverne ingen indflydelse har overhovedet uanset den gode vilje til at lytte til eleverne på møderne.

De forældrevalgte medlemmer vurderer elevindflydelsen knap så pessimistisk. Men også her gælder, at mere end en fjerdedel af forældrene vurderer elevernes indflydelse som ringe. Det er jo rigtigt, som den konservative ordfører sagde, at eleverne selv mener, at deres indflydelse er større, end besvarelsenerne fra de øvrige grupper tyder på, og det er da udmærket.

Men hvis den samlede vurdering fra de andre grupper er, at den er så ringe, så synes jeg nok, der er noget, som man nødvendigvis må kigge meget på.

Jeg vil også sige, at det ser ud til, at der stadig væk er brug for vejledning af skolebestyrelserne for at få dem til at fungere godt. Ikke mindst efter at der nu har været nyvalg til skolebestyrelserne, synes jeg nok, at det er en opgave, som man måske også fra centralt hold kunne tilbyde hjælp til, og det ved jeg ikke i hvor stor udstrækning man gør.

Så synes jeg, at det er helt fint på ny at læse igen Forskningsinstituttets anbefalinger, som jo kommer i en lang stribe. Jeg vil godt spørge ministeren, om det er de anbefalinger fra Forskningsinstituttet, som ministeren agter at lade indgå i det arbejde, som ministeren vil sætte i værk. For hvis det er det, tror jeg, at man vil kunne fremskynde processen sådan, at skolebestyrelserne kommer til at fungere så godt som muligt.

Endelig synes jeg, at ministeren i sin redegørelse kommer lidt let over en bekymring, som jeg nu nok synes er værd at have, med hensyn til den ringe valgdeltagelse, der har været til skolebestyrelserne. Det er, som om ministeren i redegørelsen prøver at sige: Nå ja, men når der ikke er så stor deltagelse, er det nok, fordi der ikke har været skænderier, der ikke har været ballade om det, så det er nok meget godt. Og det, at der ikke er så mange, der deltager, kan paralleliseres med, at der ikke er så mange medlemmer i de politiske partier, og det forhindrer jo ikke demokratiet i at fungere.

Det synes jeg egentlig er at gå for let hen over det. Jeg synes faktisk, det er bekymrende, både at der har været så ringe deltagelse til skolebestyrelsesvalgene, og at der er så få medlemmer i de politiske partier. Det er parallelle problemer, som vi faktisk skal tage alvorligt, hvis vi mener, at demokrati har noget at gøre med aktiv medleven fra så mange menneskers side som muligt.

Men ellers vil vi se positivt på det videre arbejde med de ting, der er nævnt her.

Jan Kópke Christensen (FP):

Jeg er da ganske enig med den tidligere taler i, at netop det problem, som vi alle sammen har fået læst og påskrevet fra alle sider, er de netop overståede dårlige valg, vi havde til disse bestyrelser, og det er efter Fremskridtspartiets opfattelse – dér er vi ganske enige med SF – alt, alt for nemt at skøjte hen over, som tilfældet er i redegørelsen her. Men all right, det kommer jeg ind på senere.

Jeg vil også ligesom de tidligere ordførere takke for redegørelsen. Den lægger jo op til en fornuftig debat. Det er trods alt folkets skole, vi her taler om, og vi kan alle være interesseret i, at vi har den bedst mulige skole. Og da er det jo således, at netop det, vi her taler om i dag, kan være med til, at vi får det optimale ud af skolen og får disse indkøringsproblemer løst.

Vi må jo erkende, at der er nogle indkøringsproblemer. Det er det samme med en stor supertanker. Man må udstikke kursen i god tid for også at få den drejet, og det vil altså efter min opfattelse tage en rum tid. Vi har set igen historien, hvor lang tid det f.eks. har taget at få folkeskolereformer ordentligt indkørt. Jeg sidder selv i undervisnings- og kulturudvalget i en kommune og har været med i arbejdet på

[Jan Køpke Christensen]

dette område, så jeg ved, hvor svært det kan være at få skolerne – også igennem en repræsentation i en skolebestyrelse – til at forstå det nye i denne folkeskolereform.

Mål og rammestyring i stedet for detailstyring, som det så flot hedder, synes jeg er utrolig smukt, og det skal også roses. Det dér med detailstyring må vi tage afstand fra. Vi må prøve at sætte nogle mål og skabe en rammestyring; så må skolerne så vidt muligt selv komme frem til målet, terminaladfærden, som det hedder.

Jeg skal så sige, at det, der er fremlagt, ikke vil have fuld effekt omgående. Det er klart, at der vil gå nogen tid, og vi er indstillet på at se på de problemer, der ligger her.

Nogle ordførere har været inde på, om man skulle ændre valgperioden fra to år til fire år, og vi må da erkende, at Fremskridtspartiet i hvert fald ser utrolig positivt på at få det ændret. Jeg forstod, at Socialdemokratiets ordfører var enig i, at det burde vi se alvorligt på, og at man var positiv over for eventuelt at lave en valgperiode på to år. Men – for der er nok et men – man kunne måske også gøre det, at man sagde: Halvdelen af bestyrelsen er valgt for to år, den anden halvdel for fire år. Det kræver et indkøringssystem, men det var måske et forslag, der var værd at overveje.

Så vil jeg sige, at min erfaring fra den skolebestyrelse, jeg har siddet i, er, at mange af skolebestyrelsesmedlemmerne desværre ser for meget på deres eget: Hvordan fungerer mit barn, og er det nu noget, der har interesse for mit barn netop i den og den klasse? Ellers tager de ikke ordet. Desværre tror jeg, at det er sådan mange steder, og det er måske ikke noget, som vi skal bebrejde de enkelte forældre, det er måske meget naturligt, men jeg tror nok, at det på de uddannelseskurser osv., der er lagt op til, og som skal fortsætte, er vigtigt netop at påpege, at det er hele skolen som sådan, man skal være engageret i.

Fremskridtspartiets opfattelse med hensyn til repræsentanter i skolebestyrelsen, altså kommunale repræsentanter i skolebestyrelsen, er, at vi politikere nok så vidt muligt må holde os så langt væk som muligt. Jeg kan nævne, at det har jeg også sagt til min egen skolebestyrelse. Jeg ønsker ikke at møde frem til hvert eneste møde, hvis skolebestyrelsen ikke ønsker det. Jeg tror, at vi kommunalbestyrelsesrepræsentanter kan lægge en dæmper på, når vi sid-

der rundt om bordet. Vi kan risikere, at de siger: Jamen uha, lad os nu prøve at tale om det på et andet tidspunkt, når denne kommunalbestyrelsesrepræsentant ikke er her. Jeg tror vitterlig, der er ting, som de vil lægge væk og diskutere på andre tidspunkter. Derfor tror jeg ikke, det altid er positivt med disse kommunalbestyrelsesrepræsentanter i skolebestyrelserne – ikke ved alle møderne i hvert fald.

Jeg kan nævne et helt konkret eksempel med hensyn til det, som nogle var inde på, om man skulle tage hensyn til, hvad skolebestyrelsen valgte. Jeg har et konkret eksempel fra en skole, Rugkobbelskolen i Aabenraa, hvor man i skolebestyrelsen var 100 pct. enige om, hvem man ville have som skoleleder, men hvor det så ikke »passede« de tilstedeværende kommunalbestyrelsesmedlemmer i skolebestyrelsen helt. Og så skete der altså det, som jeg tog meget afstand fra, at man ikke lyttede til skolebestyrelsen.

Hvis de skal have et incitament til at lave det optimale i en skolebestyrelse, mener jeg også, at de skal mærke, at de har en reel indflydelse på f.eks. ansættelser i dette tilfælde af en skoleleder. Og det var så ét eksempel, men jeg har hørt rundt om i landet, at der er utallige eksempler på, at man i kommunalbestyrelsen ikke tager hensyn til det, der sker i skolebestyrelsen. Derfor mener jeg, at det er nok noget, som vi må kigge alvorligt på.

Der står i redegørelsen, at 90 pct. har vedtaget en høj grad af decentralisering af den økonomiske kompetence. Ja, vi kunne ønske, at det havde været 100 pct. Jeg tror, at vi alle i hvert fald grundlæggende har den holdning, at det burde nok have været således.

Så taler man om, at på de øvrige områder er det en tredjedel af kommunerne, der har planer om yderligere decentralisering. Det må vi så fra Folketingets partier, synes jeg, anbefale at man gør, altså får den øgede decentralisering. Jeg synes, at selvstyre er utrolig positivt, og vi vil nok arbejde videre i Fremskridtspartiet med at presse på for at få selvstyre i alle kommuner på skolerne.

Der er usikkerhed med hensyn til kompetence; det kan vi jo se igennem hele redegørelsen. Der er der nok noget, som skal tydeliggøres, for det giver for store problemer rundt omkring i skolebestyrelserne, at man ikke ved, hvor grænsen går for, hvad de kan arbejde med.

[Jan Kørpe Christensen]

Og så kommer vi til det med elevindflydelsen. Vi ved, hvor svært det er for os voksne, os politikere: Vi vil helst diskutere det rent konkrete. Det dér med principielle ting er ikke sådan noget, man som voksen føler er så vigtigt. Vi vil diskutere noget konkret, og sådan har eleverne det også, tror jeg; det dér med det principielle, som jo ligger i skolebestyrelsernes regi, det er ikke noget, som man åbenbart har så nemt ved at tackle. Og det er nok dér, de store problemer ligger.

I forhold til tidligere er det nu sådan, at lærerne i dag føler, at de har mindre indflydelse. Jeg vil nok sige, at jeg føler ikke, det er helt rigtigt. Hvis man ser på samarbejdsstrukturen som sådan i kommunerne, tror jeg ikke, at det helt er tilfældet; det er nok noget, som lærerne bare efter vores opfattelse i høj grad føler. Det er ikke således, at de reelt har fået mindre indflydelse. Vi kan jo også se, hvor yderst sjældent man har afstemninger i en skolebestyrelse. Det er i hvert fald ikke noget, som sker ret ofte, medmindre det er noget med ansættelser osv., hvor man skal indstille til undervisnings- og kulturudvalgene og dermed kommunalbestyrelsen, hvem man ønsker i det pågældende sæde. Men efter vores opfattelse bør vi også prøve at se alvorligt på, om vi ikke kunne give lærerne den større kompetence med hensyn til ansættelse af lærere og ledere.

Redegørelsen lægger, som jeg sagde indledningsvis, op til en god debat og en utrolig vigtig debat, og jeg er glad for, at ministeren også har oplyst, at de problemer, der har været, vil man naturligvis arbejde på at få løst og få forholdene forbedret, få skabt klarhed og få gjort det bedre. Det er nok noget, vi alle sammen kan være enige om; og som en tidligere taler var inde på, er netop dette emne jo ikke noget, der kan give den helt store ophidsede debat.

Jeg tror, at alle i denne sal er interesseret i at få den bedst mulige skole, og det er vi naturligvis også i Fremskridtspartiet, og netop på det område, at forældrene skal ind og mærke, at de også har reel indflydelse, og at det ikke bare er de principielle synspunkter, der skal drøftes. At de virkelig også får noget at skulle have sagt, vil nok også være med til at give et større engagement, et større incitament til at få gjort noget ved de alvorlige ting, som vi jo vitterlig har set nogle steder i kommunerne på folkeskoleområdet.

Så vi håber på, at denne redegørelse kan være med til, at det bliver en bedre skole. Jeg er klar over, at det vil tage mere end tre år, og det kan diskuteres, om det ikke er for kort tid, tre år – det synes jeg personlig – at have til at udstikke nogle helt præcise, konkrete linjer for, hvad der er gået galt, og hvad der ikke er gået galt. Vi har jo set det før, og vi vil garanteret også se med den nuværende folkeskolereform, at det vil komme til at vare mange år, før dette kommer til at køre, som det skal.

Men endnu en gang tak for redegørelsen.

Vibeke Grønbæk (RV):

Da partiets ordfører ikke kan være til stede, skal jeg kort redegøre for partiets synspunkter.

Jeg vil gerne takke ministeren for redegørelsen, som Det Radikale Venstre er tilfreds med.

Der er nu gået fire år, siden loven vedrørende skolernes styrelse blev vedtaget, og et vigtigt område for vores parti var bl.a. decentralisering og selvforvaltning. Det skulle gå igennem loven som en rød tråd. Desuden var den øgede forældreindflydelse og styrkelse af skolelederne også afgørende elementer for at se en samlet og styrket folkeskole.

Undervisningsministeriet har undersøgt erfaringerne og konkluderer, som der står, at reglerne i det store og hele virker efter hensigten, hvilket dog ikke kan udelukke, at der er problemer. Det er også Det Radikale Venstres opfattelse. Vi mener, at loven fungerer godt, men som på så mange andre områder tager tingene tid, som Piet Hein udtrykte det.

Dér, hvor det største problem er, er i samarbejdet mellem kommunalbestyrelserne og skolerne. Dette skal rettes op bl.a. igennem mere information og kursusvirksomhed. Det er vigtigt, at kommunalbestyrelserne afsætter de nødvendige ressourcer til at afholde kurser for de nyvalgte skolebestyrelsesmedlemmer, så man i bestyrelserne mødes på måske ikke samme faglige grundlag, men i hvert fald så på det mest nødvendige fællesgrundlag. Mange misforståelser og samarbejdsvanskeligheder kan undgås, hvis man fra starten kan mødes i dialogen uden at skulle bruge tiden på at definere hvert enkelt fagudtryk. Dertil er det helt afgørende, at man hurtigt får udlagt de enkeltes kompetence og derefter kan gå til opgaverne.

Det fremgår af redegørelsen, at lærerne føler, at deres position er blevet svækket med

[Vibeke Grønbæk]

den nye lov. Dertil skal siges, at jeg tror, at det er meget forskelligt fra skole til skole. Desuden er jeg af den opfattelse, som jeg også var inde på tidligere, at loven skal have tid til at udvikle sig, og starten er gået med, som det også fremgår af redegørelsen, at formulere principper for skolen, og her har lærerne haft mulighed for indflydelse, bl.a. i kraft af deres faglige baggrund. Jeg tror, at der er bred forståelse for nødvendigheden af at acceptere, at man inddrager lærerne i skolebestyrelserne.

Efter lovændringen er det nu op til de enkelte kommunalbestyrelser at udforme kommunens skolepolitik. Der er ikke i alle kommuner et fællesorgan til at udforme denne politik. Derfor er det vigtigt, at Udvalget for Undervisning overordnet i fællesskab med skolebestyrelserne fremlægger planer for deres skolevæsen, som man gør det med kommuneplaner osv.

Det Radikale Venstre har også fulgt samarbejdet mellem skolebestyrelserne og eleverne med interesse. Vi er opmærksomme på, at elevernes indflydelse er meget afhængig af deres alder og bestyrelsens imødekommelse af deres ønsker. Vi håber også, at disse startvanskeligheder vil blive fejtet væk nu, hvor de nye bestyrelser er trådt til og man evaluerer de forgangne fire år.

Men som sagt er vi tilfredse med loven og håber, at den vil udvikle sig, og at de startproblemer, der har været, vil blive løst på god vis i en dialog.

Merethe Due Jensen (KRF):

Jeg vil også takke undervisningsministeren for redegørelsen om styrelsen af kommunernes skolevæsen og komme med nogle kommentarer.

En større selvstændighed og decentralisering af folkeskolen har været påkrævet, og det har nu vist sig stort set at fungere tilfredsstillende, men det er nok værd at bemærke udtrykket »stort set«.

Jeg er glad for, at ministeren har foretaget en undersøgelse af, hvordan den nye lov om folkeskolens styrelsesbestemmelser har virket siden vedtagelsen i maj 1989. Det er utrolig vigtigt, at forældre har lyst til at engagere sig i skolen, børnene og i det hele taget i folkeskolen som helhed. Jeg synes, det er utrolig vigtigt, at man som forældre netop har indflydelse på,

hvad der bruges af lærebogssystemer, og i det hele taget hvilken påvirkning børnene får gennem bøger.

Jeg er overbevist om, at skal vi sikre et engagement hos både forældre-, elev- og lærersiden i skolen, er det vigtigt, at parterne reelt er medbestemmende med hensyn til den enkelte skoles virksomhed.

Imidlertid viser undersøgelsen, at visse kommuner har svært ved at udlægge tilstrækkelig kompetence til den enkelte skolebestyrelse, og det synes jeg er lidt skuffende, og jeg håber, at kommunerne vil ændre på denne praksis. Så tror jeg til gengæld, at engagementet fra såvel forældrenes som fra lærernes side vil forøges.

Det er ligeledes vigtigt, at de forældre, som har ladet sig vælge til skolebestyrelsen, ikke falder for fristelsen til at fralægge sig ansvaret, fordi en kommunalbestyrelse af hensyn til økonomien har været tvunget til at foretage økonomiske nedskæringer på skolen; en sådan reaktion er yderst uheldig.

Jeg har bemærket, at afskaffelsen af lærerråd og fælleslærerråd har medvirket til, at lærerne føler, at deres indflydelse er blevet svækket, og som lærer forstår jeg godt denne følelse. Men alt nyt er svært, og det tager tid. Imidlertid tror jeg på, at det pædagogiske råd, som erstatter lærerrådene, også vil give netop lærerne indflydelse på baggrund af deres faglige kompetence, sådan at det forbliver usvækket.

Alt i alt synes jeg, redegørelsen dokumenterer, at loven fungerer tilfredsstillende, men at der nok er behov for en oplysningskampagne, der giver medlemmerne af de nye skolebestyrelser et bedre indblik i, hvad deres opgaver er, og hvilken kompetence de har eller kan få. Så jeg skal derfor opfordre ministeren til at iværksætte en sådan oplysnings- og informationskampagne, som kan bidrage til, at samarbejdet mellem skolebestyrelser, skoleledere og lærere og de kommunale forvaltninger hviler på klare retningslinjer og specielt på gensidig respekt for hverandres opgaver. Jeg tror netop, at usikkerheden med hensyn til kommunikation og dialogen er nogle af de store problemer, som skal løses.

For Kristeligt Folkepartis vedkommende er det vigtigt at understrege, at vi gerne ser forældreindflydelsen i skolen så stor som overhovedet muligt, og at skoleledere og lærere udviser

[Merethe Due Jensen]

respekt for de engagerede forældres ønsker om skolen og specielt om kvaliteten i undervisningen.

Kristeligt Folkeparti vil se positivt på det videre arbejde, og vi takker endnu en gang for redegørelsen.

Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):

Redegørelsesdebatten i dag giver mig anledning til at byde særlig velkommen, om end det kun er midlertidigt, til en ny skolepolitisk ordfører, som jeg synes kom med et indlæg, der var præget af indsigtsfuldhed og engagement. Det synes jeg var en god start på et politisk arbejde her i Tinget.

Jeg vil også gerne takke alle de øvrige ordførere for den modtagelse, som redegørelsen har fået. Det er rigtigt, som det blev nævnt af flere ordførere, at på dette felt er der ikke tale om den store uenighed mellem partierne i deres vurdering af betydningen af skolebestyrelsesarbejdet og dermed af forældrenes muligheder for at øve indflydelse på deres børns skole og engagere sig i dette arbejde.

Det er jo også rigtigt, at vi på dette område som på så mange andre skal lovgive om forhold, som kan være yderst forskellige, alt afhængig af, hvor i landet skolen ligger, af traditioner, om det er store kommuner, små kommuner, store skoler, små skoler. Det er formentlig vanskeligt at sikre en lovgivning, som kan tilfredsstille alle parter, på trods af at vi jo lever i et meget homogent samfund med en homogen befolkning.

Men det er mit indtryk, som det vel også er tilfældet for de fleste ordførere, at som hovedregel fungerer skolebestyrelsesarbejdet ganske godt. Det bekræftes i øvrigt også af den undersøgelse, som Undervisningsministeriet har ladet gennemføre efter aftale med Folketingets partier, en undersøgelse, som jeg mener er repræsentativ derved, at den dækker henved 30 kommuner og godt et halvt hundrede skoler af forskellig størrelse og placeret forskellige steder i landet.

Hovedindtrykket af undersøgelsen er, at skolebestyrelsesarbejdet stort set foregår tilfredsstillende, men der er en række områder, hvor man føler – som det også er sagt af flere ordførere – at her har man ikke udnyttet lovgivningen fuldt ud. Der er flere muligheder for at delegere, for at øge indflydelsen, for at enga-

gere sig. Og så er det klart, at der er eksempler på, at arbejdet er gået dårligt, at der har været en dårlig dialog, dårligt samarbejde mellem myndigheder og skolebestyrelser, mellem skolebestyrelser og skole og dens leder.

Jeg mener dog mest, det drejer sig om enkeltstående eksempler, og på den måde mener jeg vi bekræftes i, at vi med den lovgivning, der er tilrettelagt for skolebestyrelserne, er på rette vej. Men det ændrer ikke ved, som jeg også har redegjort for i redegørelsen, at vi i ministeriet er indstillet på – som jeg også forstår er et ønske hos vist alle ordførere – at vi nedsætter en arbejdsgruppe, som kan analysere og følge arbejdet tæt på i den kommende tid, så vi i god tid før næste skolebestyrelsesvalg måske skal ændre lovgivningen dér, hvor der viser sig at være et behov for det. Og herudover er jeg også indstillet på, som det er nævnt af flere ordførere, at vi måske også fra ministeriets side og måske også i et samarbejde med Kommunernes Landsforening kan give en bedre information om de muligheder, som ligger inden for lovgivningens rammer.

Flere ordførere har været optaget af det netop afholdte skolebestyrelsesvalg og selvfølgelig hæftet sig ved, hvad der er uafviseligt, at valgdeltagelsen ikke har været imponerende. Det er dog ikke anderledes, end at jeg for blot nogle få aftener siden var på en skole, hvor valgprocenten lå på mellem 60 og 70 pct. Det var en skole, hvor man havde udviklet kulturcentertanken og derfor havde skabt et betydeligt engagement i forældrekrederen, som åbenbart også smittede af på det pågældende skolebestyrelsesvalg.

Men selv opfatter jeg også resultatet af valgbehandlingen som skuffende i betragtning af, at jo stort set alle forældre tillægger skolen overordentlig stor betydning for deres børns opvækst og indlæring. Der kan være mange grunde – jeg skal ikke fordybe mig i dem ved denne lejlighed – til, at valgdeltagelsen har været for ringe, men man må være opmærksom på, synes jeg, at i forhold til tidligere valg, det vil sige skolenævnvalg, var der ved dette skolebestyrelsesvalg flere forældrevalgte repræsentanter end tidligere, der ønskede at genopstille.

Men det er også rigtigt, som det blev sagt, at ca. halvdelen af forældrene ikke ønskede at genopstille. Det lyder selvfølgelig ikke imponerende, men man skal huske på, at for en hel

[Undervisningsministeren]

del forældres vedkommende vil der være tale om, at deres børn enten er gået ud af skolen, eller at der kun er nogle få år tilbage, og der vil givetvis være en del forældre, der vælger at indtræde i skolebestyrelsesarbejdet i den mest aktive periode i deres barns skolegang, hvilket for manges vedkommende vil sige måske netop kun en periode.

Men det afgørende er selvfølgelig, at der er interesse om selve besættelsen af skolebestyrelsesposterne, og jeg mener, man i det tilfælde også kan sige, at fredsvalg kan være et udmærket demokratisk element, for der jo er meget enighed om, at man ikke skal gøre skolen til kastebold mellem mange forskellige holdninger og synspunkter. Derfor kan en fornuftig forberedelse af et fredsvalg også være en udmærket måde at løse forældrerepræsentationen på.

Men som sagt, jeg er enig med ordførerne i, at der er grund til at se nærmere på årsagerne til, at der trods alt ikke har været større deltagelse i valget, og det mener jeg kunne blive en opgave for den arbejdsgruppe, som vi er indstillet på efterfølgende at nedsætte.

Fru Else Marie Mortensen nævnte, at man burde finde udveje for i højere grad at engagere kommunalbestyrelsen og dens medlemmer. Jeg tror sådan set, det er vigtigt, at man sikrer et sådant engagement hos kommunalbestyrelsesmedlemmerne. Hvordan det skal foregå, synes jeg er lidt sværere at give en opskrift på, for det ville formentlig være næsten uoverkommeligt for kommunalbestyrelsens medlemmer – især i større kommuner – at skulle være repræsenteret i alle skolebestyrelser.

Men man kan finde andre måder, hvorpå man kan sikre en god kontakt og dermed også et godt engagement hos kommunalbestyrelsesmedlemmer i forhold til det kommunale skolevæsen. Hvis vi i vort arbejde videre frem kan finde gode modeller for det, synes jeg, der er god grund til at lade det indgå i en sådan vejledning af kommuner og skolebestyrelser.

Valgperioden og dens længde har været omtalt af flere. Den er jo fire år. Men man kunne overveje, om der skulle være en udskiftningmulighed hvert andet år. Det synes jeg også arbejdsgruppen kunne se lidt nærmere på. Jeg har, som det vist har været tilfældet tidligere, dispenseret inden for forsøgsparagraffen, hvor man har kunnet gennemføre kortere valgperioder, og der er ikke dårlige erfaringer med det.

På den anden side, to år er ikke så lang tid, det ved folk, der har siddet i Folketinget, det er ikke lang tid, når man skal gennemføre et fornuftigt, konstruktivt og lidt mere langsigtet arbejde. Men hvis fire år føles som for lang en periode for forældrene, kan man overveje at ændre ved det. Man kan måske endda give mulighed for at vælge mellem to og fire år. Lad det stå åbent indtil videre.

Et særligt spørgsmål har været oppe, nemlig vedrørende skolebestyrelsernes muligheder for selv at ansætte skoleledere eller forpligtede kommunalbestyrelsen til at ansætte den skoleleder, som man indstiller til kommunalbestyrelsen. Det er et vanskeligt område. Der er på den ene side, synes jeg, gode argumenter for – og ikke mindst, hvis der er tale om en enstemmig indstilling fra en skolebestyrelse – at kommunalbestyrelsen følger indstillingen og ansætter den pågældende som skoleleder. Omvendt er jeg betænkelig ved at fratage kommunalbestyrelsen det arbejdsgiveransvar, der nu engang er forbundet med, at skolelederen også er kommunalbestyrelsens repræsentant på skolen – den ansvarlige i nogle sammenhænge over for skolebestyrelsen.

Indtil videre har der heldigvis kun været få eksempler på uoverensstemmelse imellem en skolebestyrelse og en kommunalbestyrelse, men nok til, at de har givet genklang i pressen, megen omtale, og derfor er det jo et godt eksempel på, at det bør en kommunalbestyrelse og en skolebestyrelse selvfølgelig undgå. Det får mig til at fremhæve det, som både fru Vibeke Grønbæk og fru Merethe Due Jensen her nævnte, nemlig forpligtigelsen til samarbejde, til dialog imellem parterne. Under alle omstændigheder er formentlig den bedste måde at få et sådant arbejde til at lykkes på at skabe dialogen og samarbejdet i gensidig respekt for hinanden, så kommer man ud over afstemninger, og hvad der ellers kan følge af ubehageligheder, hvis der opstår uoverensstemmelser mellem parterne.

Hr. Johnny Killerup fandt, at redegørelsen var udtryk for – og det kan jeg bekræfte – at vi ønsker til stadighed at forbedre kvaliteten af skolebestyrelsesarbejdet, og jeg har allerede omtalt punkter, som ordføreren også var inde på i sit indlæg.

Der er kun ét sted måske, hvor jeg vil være en lille smule forbeholden i forhold til hr.

[Undervisningsministeren]

Johnny Killerup. Det er, når det gælder forældrenes indflydelse på den pædagogiske del af skolens arbejde. Der mener jeg at det først og fremmest er lærerne, som er pædagogisk uddannet, der har den opgave og det ansvar at sikre en god, udviklende pædagogik, hvorimod der er andre områder, hvor forældrene med god grund kan engagere sig.

Fru Birgitte Husmark beskæftigede sig i øvrigt, som flere andre ordførere gjorde, med elevernes rolle og hæftede sig ved – hvad andre ordførere også gjorde som sagt – at eleverne på sin vis er tilfredse med forløbet af skolebestyrelsesarbejdet og deres deltagelse, hvorimod de andre grupper, der sidder med i skolebestyrelsen, har en anden opfattelse end eleverne, nemlig at elevernes muligheder for medindflydelse er begrænsede for ikke at sige yderst begrænsede.

Det er selvfølgelig ejendommeligt nok, at det forholder sig sådan. Man kan sige, at de, der føler, at eleverne ikke er tilstrækkelig godt repræsenteret i det daglige arbejde, jo om nogen har ansvaret for, at det kan lade sig gøre, for de er jo, om jeg så må sige, de voksne i den her sammenhæng. Det er dem med erfaringerne, med modenheden, og hvad der nu ellers kan siges. De har om nogen ansvaret for, at eleverne får lejlighed til også at arbejde konstruktivt med i skolebestyrelsesarbejdet.

Så den hilsen sender jeg gerne videre, og jeg forstod også på flere ordførere, at det skulle opfattes som, at det er der andre end eleverne selv der bestemt har lidt medansvar for.

Ja, jeg tror, jeg har fået omtalt de væsentligste ting, idet vi jo har endnu en sag på dagsordenen, der handler om det samme emne, og jeg foregriber måske lidt næste sag på dagsordenen ved at sige, at jeg selvfølgelig, som det allerede er udtrykt i redegørelsen, er indstillet på at nedsætte en arbejdsgruppe, som kan tage en række af de spørgsmål op, som er nævnt her i dag, en arbejdsgruppe, som yderligere i den kommende tid kan fordybe sig i problemerne ved at følge udviklingen i virkelighedens verden, som den nu foregår i skolen, i skolebestyrelsesarbejdet og i samarbejdet med kommunalbestyrelsen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 82:

Forslag til folketingsbeslutning om nedsættelse af en arbejdsgruppe vedrørende skolebestyrelser.

Af Anders Mølgaard (V) og Pia Christmas-Møller (KF) m.fl.

(Fremsat 15/3 94).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling**Undervisningsministeren (Ole Vig Jensen):**

Som jeg vist allerede har omtalt det, er jeg indstillet på at nedsætte en arbejdsgruppe, og jeg er glad for, at forslagsstillerne, i dette tilfælde partierne Venstre og De Konservative, ikke hovedkulds vil kaste sig ud i en ændring af folkeskolelovens styrelsesregler på baggrund af de noget, kan vi vist godt sige, blandede erfaringer, som vi har fået om forløbet af det sidste skolebestyrelsesvalg, og navnlig måske mediernes fokusering på den begrænsede forældreinteresse, som vi allerede i en vis udstrækning har været inde på i dag.

Men som det fremgår af redegørelsen, står det ikke så dårligt til endda, og det bekræftes endvidere også af, at skolebestyrelserne rent faktisk har fået mere indflydelse, end de havde i de tidligere skolenævn. Intentionerne er meget langt opfyldt om end ikke udtømt.

Så kan man spørge: Hvorfor er der så ikke større interesse for skolebestyrelsesarbejdet i den almindelige forældrekræds, hvilket den svigtende deltagelse i orienterings- og opstillingsmøderne jo selvfølgelig må tages som udtryk for?

Det kan skyldes mange ting og er i øvrigt, mener jeg, ikke noget særkende for skolebestyrelserne. Også i det frivillige foreningsarbejde, de politiske foreninger og mange andre steder kniber det med at få aktiveret tilstrækkeligt med interesserede, hvilket ikke gør problemet mindre, men det er altså ikke noget, der specielt gælder skolebestyrelserne.

Nogle har fokuseret på – og det har også været nævnt i dag – at den manglende interesse for arbejdet skyldes manglende reel indflydelse på skolens virksomhed. Dette kan være en